

**Shri Sant Gulabbaba Shikshan Sanstha's
Randhirsingh Bhadoriya Mahavidyalaya, Umred
Dist: - Nagpur**

The Institution has Divyangjan-friendly, barrier free environment

1. Built environment with ramps/lifts for easy access to classrooms.

V84G+3RV, Tilak Putla, Umred, Maharashtra 441203, India

Umred
Maharashtra
India

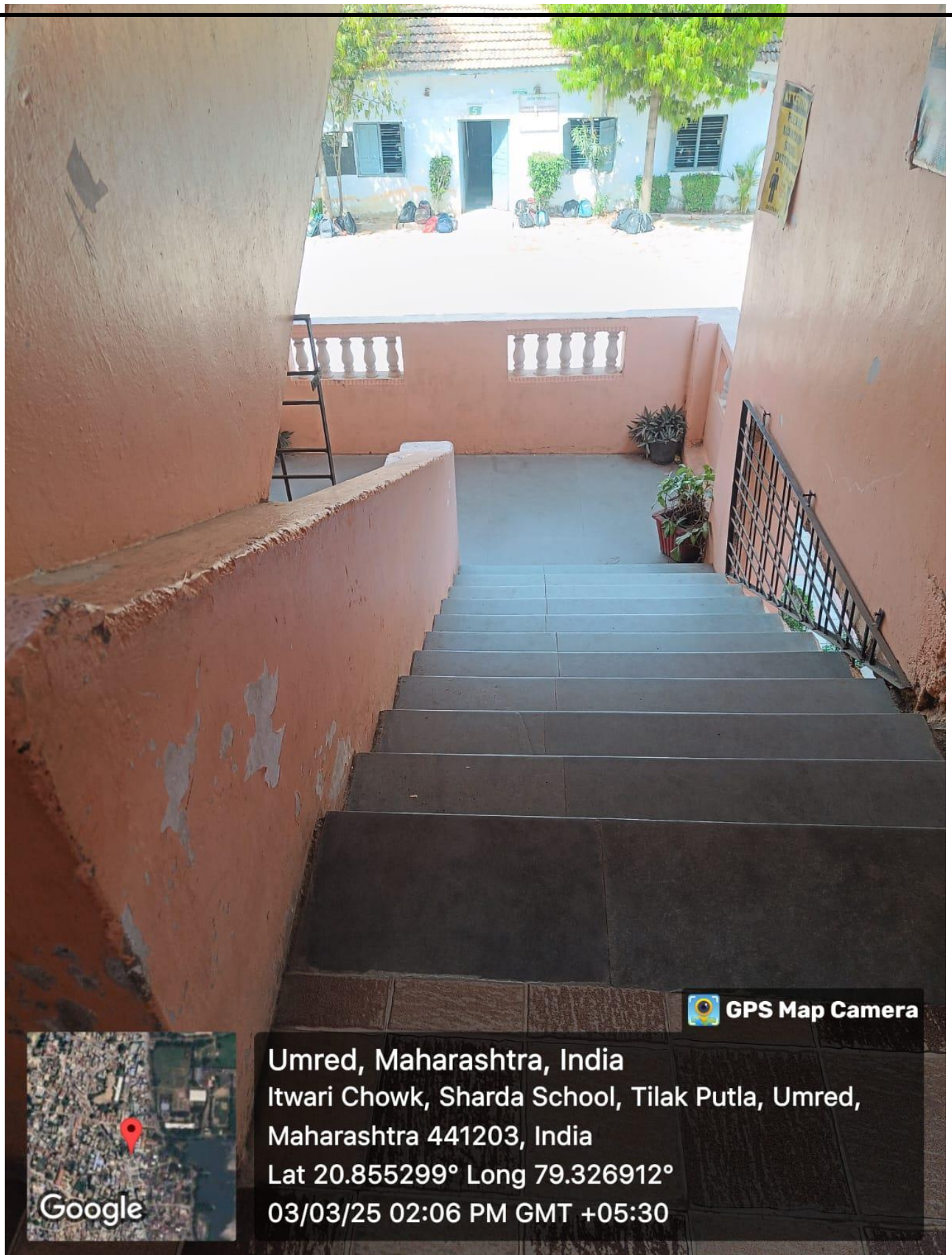

2025-02-20(Thu) 04:26(PM)

34°C
93°F

2. Divyangjan -friendly washrooms

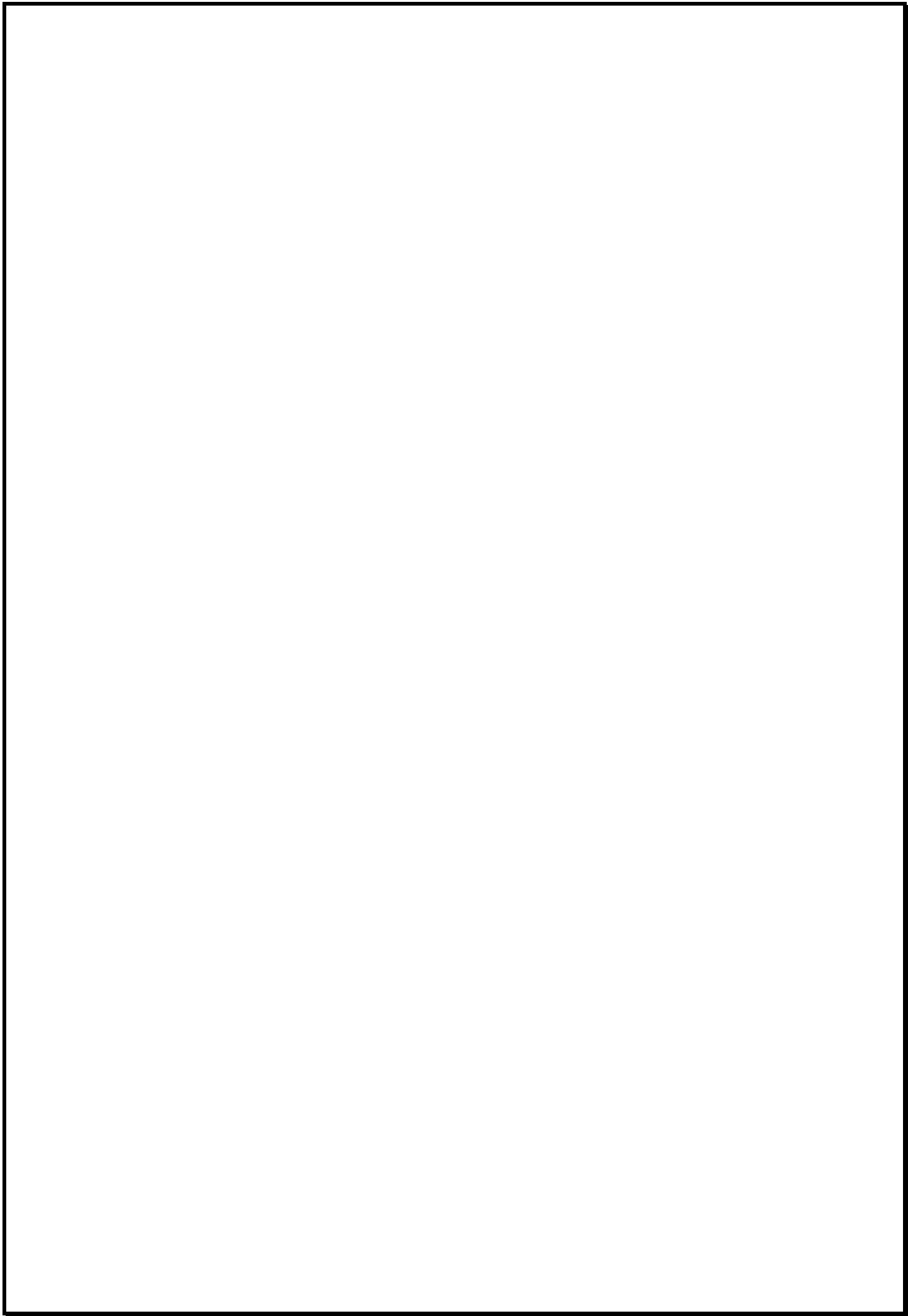

 GPS Map Camera

Umred, Maharashtra, India
Itwari Chowk, Sharda School, Tilak Putla, Umred,
Maharashtra 441203, India
Lat 20.855299° Long 79.326912°
03/03/25 02:06 PM GMT +05:30

3. Signage including tactile path, lights, display boards and signposts.

GPS Map Camera

Google

Umred, Maharashtra, India
Itwari Chowk, Sharda School, Tilak Putla, Umred,
Maharashtra 441203, India
Lat 20.855299° Long 79.326912°
03/03/25 02:06 PM GMT +05:30

Umred, Maharashtra, India
Itwari Chowk, Sharda School, Tilak Putla, Umred,
Maharashtra 441203, India
Lat 20.855299° Long 79.326912°
03/03/25 02:05 PM GMT +05:30

1. Assistive technology and facilities for persons with *Divyangjan* accessible website, screen-reading software, mechanized equipment

Umred, Maharashtra, India

Itwari Chowk, Sharda School, Tilak Putla, Umred,
Maharashtra 441203, India

Lat N 20° 51' 19.2672"

Long E 79° 19' 36.7428"

Wheel Chair

2. Provision for enquiry and information : Human assistance, reader, scribe, soft copies of reading material, screen reading

7. Guidelines • UGC Guidelines for conducting written examination for Persons with Benchmark Disabilities. Available online at: https://www.ugc.ac.in/pdfnews/7348678_Guidelines_Exam-Divyangjan-JAN-2019.pdf
- Circular Rights of Persons with disabilities, Act, 2016. , Ministry of Law and Justice, GOI

अधिसूचना

. - 05 .12. 2017

येते की, विद्यापीठाच्या परीक्षांचे संचालन करते वेळी महाराष्ट्र शासन निर्णय क.
संविर्ण-2016/प्र.क./302/विशि-3, दिनांक 04. मार्च 2017 रोजीच्या पत्रानुसार नुसार
दिव्यांग विद्यार्थ्यांना लेखी परीक्षे करिता प्रत्येक तासाला 20 मिनिटे अतिरिक्त वेळ देण्याबाबत

यानुसार सवलत देण्यात यावी याबाबत परीक्षा व मुल्यापण मंडळाच्या दिनांक 07.10.2017 ला

संचालक,
परीक्षा व मुल्यापण मंडळ
राष्ट्रिय पुनर्वसन आयोग
नागपूर विद्यापीठ.

प्राचार्य/संचालक, सर्व संबंधित महाविद्यालये/संस्था, परीक्षा केन्द्राधिकारी
कृपया विद्यार्थ्यांच्या माहितीकरिता आपल्या संस्थेतील व महाविद्यालयातील
माहितीफलकावर हे अधिसूचना लावावे.

उपकुलसचिव (परीक्षा व पुर्व)
राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज
नागपूर विद्यापीठ

Principal
Officiating Principal
Randhirsingh Bhadoriya Mahavidyalaya
Umred Dist. Nagpur

राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज नागपूर विद्यापीठ

(संस्कृत पोहिन्सेस शासन, शिक्षण विभागाची अधिसूचना क्रमांक ५९३ दिनांक १ ऑगस्ट १९२३ द्वारे स्थापित व महाराष्ट्र सार्वजनिक विद्यापीठ अधिनियम, २०१६ (सा. २०१६ महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ६) द्वारे संचालित राज्य विद्यापीठ)

अधिसूचना

क्र.रातुगनावि/सा.परीक्षा/1520

दिनांक :- 05 .12. 2017

राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज नागपूर विद्यापीठाशी संलग्नीत व संचालीत सर्व संबंधीत विद्यार्थी व प्राचार्य, विभागप्रमुख, परीक्षा केन्द्राधिकारी, सहकेंद्राधिकारी यांना सुचित करण्यात येते की, विद्यापीठाच्या परीक्षांचे संचालन करते वेळी महाराष्ट्र शासन निर्णय क्र. संकिर्ण-2016/प्र.क्र./302/विशि-3, दिनांक 04. मार्च 2017 रोजीच्या पत्रानुसार नुसार दिव्यांग विद्यार्थ्यांना लेखी परीक्षे करिता प्रत्येक तासाला 20 मिनिटे अतिरिक्त वेळ देण्याबाबत तसेच अंध व इतर प्रकारच्या सदर शासन निर्णयानुसार पात्र विद्यार्थ्यांना पेपर लिहण्याकरीता मदतनिस (Writer) पुरविण्याबाबत सदर शासन निर्णयानुसार कार्यवाही घेवुन विद्यार्थ्यांना यानुसार सवलत देण्यात यावी याबाबत परीक्षा व मुल्यमापन मंडळाच्या दिनांक 07.10.2017 ला झालेल्या सभेत निर्णय घेण्यात आलेला आहे. तरी आपण आपल्या परीक्षा केंद्रावर दिव्यांग विद्यार्थ्यांना वेळ देण्याबाबत व मदतनिस (Writer) पुरविण्याबाबत सदर शासन निर्णयानुसार कार्यवाही घ्यावी.

सहपत्र :- सदर उपरोक्त शासननिर्णय

संचालक,

परीक्षा व मुल्यमापन मंडळ
राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज
नागपूर विद्यापीठ.

प्रतिलिपी माहितीसाठी अग्रेषित :-

1. प्राचार्य/संचालक, सर्व संबंधित महाविद्यालये/संस्था, परीक्षा केन्द्राधिकारी
कृपया विद्यार्थ्यांच्या माहितीकरिता आपल्या संस्थेतील व महाविद्यालयातील
माहितीफलकावर हे अधिसूचना लावावे.

Principal
Officiating Principal
Randhirsingh Bhadoriya Mahavidyalaya
Umred Dist. Nagpur

उपकुलसचिव (परीक्षा व पूर्व)
राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज
नागपूर विद्यापीठ.

उच्च शिक्षण घेणाऱ्या दिव्यां
परिक्षेमध्ये सोयी-सवलती दे

महाराष्ट्र शासन

उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग

शासन निर्णय क्रमांक : संकीर्ण-२०१६/प्र.क्र. ३०२/विशि-३

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,

मंत्रालय विस्तार भवन, मुंबई - ४०० ०३२.

दिनांक :- ०४ मार्च, २०१७.

प्रस्तावना:-

राज्यातील सर्व उच्च शिक्षण देणाऱ्या संस्थामध्ये विशेष गरजा असणाऱ्या (दिव्यांग) अध्ययन, अध्यापन व मुल्यमापनाची पध्दती वेगळी असणे आवश्यक विशेष गरजा असणाऱ्या (दिव्यांग) विद्यार्थ्यांना शैक्षणिक मुल्यमापनामध्ये गरजेनुसार सोर देण्यासंदर्भात धोरण निश्चितीसाठी शासन स्तरावरून समिती गठीत करण्यात आली होती. सदर बैठकीमध्ये सर्व अकृषी विद्यापीठाचे परिक्षा नियंत्रक व दिव्यांगांशी संबंधित असलेल्या विविध प्रतिनिधी उपस्थित होते. सदरहू बैठकीमध्ये दिव्यांग विद्यार्थ्यांना उच्च शिक्षणामध्ये येणाऱ्या परिक्षा पध्दतीमध्ये त्यांना दिल्या जात असलेल्या व आवश्यक असलेल्या सोयी सुविधांबाबत सां करण्यात आली व त्यानुसार आवश्यक त्या सूचना व अभिप्राय मागविण्यात आले. प्राप्त अभिप्राय विचार करून उच्च शिक्षण/विद्यापीठीय शिक्षण घेणाऱ्या दिव्यांग विद्यार्थ्यांना सोयी-सुविधा दे शासन निर्णय निर्गमित करण्याचे शासनाच्या विचाराधीन होते. त्यानुसार खाली नमूद केल्याप्र निर्णय घेत आहे.

शासन निर्णय:-

विशेष गरजा असणाऱ्या (दिव्यांग) विद्यार्थ्यांची खालीलप्रमाणे वर्गवारी आहे.

१. पूर्णतः अंध (Blindness)
२. अंशतः अंध (Low vision/ Partial Blind)
३. कुष्ठरोग निवारित (Leprosy Cured Persons)
४. कर्णबधिर (Hearing Impairment - deaf and hard of hearing)
५. लोकोमोटर डिसेबिलिटी अस्थिव्यंगासह (Locomotor Disability including Orthopedic disability)
६. शारिरीक वाढ खुंटणे (Dwarfism)
७. बौद्धिक अक्षम (मतिमंद/गतिमंद) (Intellectual Disability -Mentally challenged/Slow Learners)
८. मानसिक आजार (Mental Illness)
९. स्वमग्न (Autism Spectrum Disorder)
१०. सेरेब्रल पाल्सी (Cerebral palsy)
११. स्नायुंची विकृती (Muscular Dystrophy)
१२. मज्जासंस्थेचे तीव्र आजार (Chronic Neurological Conditions)
१३. अध्ययन अक्षम (Specific Learning Disabilities)
१४. बहुविध दधन अपदयरर (Multiple Sclerosis)
१५. भाषण (वाचा) व भाषा अक्षमत्व (Speech and Language Disability)
१६. थॅलरसेमिया (Thalassemia)/ कॅन्सर (Cancer)
१७. हिमाफालिया (Hemophilia)
१८. सिकल सेल आजार (Sickle Cell Disease)

२०. ॲसिड ॲटॅक व्हिक्टिम (Acid Attack Victim)

२१. पार्किंसन्स आजार (Parkinson's disease)

(१) उपरोक्त सर्व प्रकारातील उच्च शिक्षण संस्थांमधील/ विद्यापीठ स्तरावरील शिक्षण घेणाऱ्या दिव्यांग विद्यार्थ्यांना खालील नमूद समान सोयी-सुविधा व सवलती उपलब्ध करून देण्यात याव्यात :-

- अ) विद्यार्थ्यांच्या सोयीनुसार जवळचे परीक्षा केंद्र देय राहील. (शक्यतो विद्यार्थी ज्या महाविद्यालयामध्ये शिक्षण घेत आहे तेच महाविद्यालय किंवा त्याच्या घराजवळचे महाविद्यालय परीक्षाकेंद्र असावे) सर्व प्रकारच्या दिव्यांग विद्यार्थ्यांच्या उत्तरपत्रिका पी.डब्ल्यू.डी. शिक्का मुद्रित करून तपासणी करिता वेगळ्या ठेवण्याची व्यवस्था करावी.
- ब) विद्यार्थ्यांना सर्व प्रकारच्या परीक्षेच्या (Internal, External, Practical) प्रश्नपत्रिका सोडविण्यासाठी प्रति तास २० मिनिटे अधिक वेळ देय राहील.
- क) अनुत्तीर्ण होणाऱ्या विद्यार्थ्यांना सत्रातील प्रत्येक परीक्षेमध्ये लेखी, तोंडी, प्रात्यक्षिक, अंतर्गत व प्रकल्प संशोधन परीक्षेमध्ये एकूण गुणांच्या ३ टक्के गुणांची सवलत एकाच विषयामध्ये किंवा सर्व विषयांमध्ये विभागून देण्यात यावी.
- ड) परीक्षेसाठी विद्यार्थ्यांना महाविद्यालयाचे प्राचार्य/संचालक यांचे पूर्व परवानगीने लेखनिक घेता येईल. मात्र लेखनिकांची व्यवस्था पालकांनी महाविद्यालयाचे सहकार्याने करावी अन्यथा शक्य झाल्यास महाविद्यालयाने लेखनिकांची यादी ठेवावी व या यादीतून लेखनिक देण्यात यावा. यासाठीचा पत्रव्यवहार परीक्षा आवेदनपत्र सादर करतेवेळी करण्यात यावा. आवश्यकतेनुसार सांकेतिक भाषा विश्लेषक (Sign Language Interpreter) उपलब्ध करून द्यावा.
- इ) जे विद्यार्थी आरोग्य व शारीरिक शिक्षण, समाजसेवा, बालवीर /वीरबाला/ छात्रसेना (N.C.C.) संरक्षण अभ्यास (Defence Studies) / मुलकी संरक्षण व रस्ता सुरक्षा गस्त (Civil Defence and Road Safety Patrol) इत्यादी विषय पूर्ण करू शकत नाहीत, त्या विद्यार्थ्यांना या विषयात सवलत मिळण्यासाठी अर्ज दिव्यांग प्रमाणपत्रासह संबंधित महाविद्यालयामार्फत विद्यापीठाकडे पूर्व मान्यतेसाठी पाठवावा किंवा संबंधित विद्यापीठाने अशी सवलत मिळण्याबाबतचे नियम तयार करून सर्व महाविद्यालयांचे निदर्शनास आणावेत.
- ई) सर्व प्रकारच्या दिव्यांग मुलांसाठी स्पेलींग, व्याकरण, विरामचिन्हे याबाबतीत गुणदान कमी करण्यात येवू नये.
- उ) यापैकी काही वर्गवारीसाठी विद्यार्थ्यांना परीक्षेसाठी वर्गात आवश्यक असलेली हजेरी/उपस्थिती बंधनकारक राहणार नाही. त्यासाठी संबंधित महाविद्यालयाच्या प्राचार्यांची परवानगी बंधनकारक राहील.

वरीलप्रमाणे सर्वसाधारण सोयी-सवलती सर्व दिव्यांग विद्यार्थ्यांना देय राहतील. याशिवाय त्यांचे दिव्यांगत्वाच्या प्रकारानुसार काही विशेष सोयी-सवलती खालीलप्रमाणे देय राहतील :-

२. पूर्णतः अंध (Blindness) व अंशतः अंध (Partial Blind) विद्यार्थ्यांकरीता सवलती :-

- १) परीक्षा कालावधीमध्ये गणितीय पाटीचा (Trailer Frame) वापर करता येईल.
- २) परीक्षा कालावधीत आवाजाच्या गणकयंत्राचा (Talking Calculator) वापर करता येईल.
- ३) अंशतः अंध विद्यार्थ्यांना उत्तरपत्रिका लिहिण्यासाठी स्केचपेनचा व प्रश्नपत्रिका वाचण्यासाठी ग्लास मॅग्नीफायरचा वापर करता येईल.
- ४) अंशतः अंध विद्यार्थ्यांसाठी मोठ्या अक्षरातील (Arial २० size) प्रश्नपत्रिका छापण्यात यावी.

अनुषंगाने उत्तर लिहील्यास परिक्षकांनी उत्तरामध्ये थोडक्यात विषयाच्या अनुषंगाने माहिती/उत्तरे दिली आहेत का ते तपासून गुणदान करावे.

(१३) मेंदू व मज्जापेशी काठीण्य (Multiple Sclerosis) विद्यार्थ्यांसाठी सवलती :-

- १) ज्या महाविद्यालयात हे विद्यार्थी शिक्षण घेत आहेत ते किंवा जवळचे महाविद्यालय या विद्यार्थ्यांना परीक्षेसाठी परीक्षा केंद्र म्हणून देण्यात यावे.
- २) अचानक उपचार करावे लागतील अशी स्थिती उत्पन्न झाल्यास किंवा परीक्षेच्या कालावधीतच उपचारासाठी हॉस्पिटलमध्ये दाखल व्हावे लागल्यास त्या विद्यार्थ्यांच्या भविष्याचा विचार करून त्यांना पुनःपरीक्षेची (Re-Exam) परवानगी देण्यात यावी. विषय शिक्षक, महाविद्यालयाचे प्राचार्य व परीक्षा विभागाचे प्रमुख यांनी यासाठी समन्वय साधावा.
- ३) या विद्यार्थ्यांची बैठक व्यवस्था वेगळ्या वर्गात करावी. वेळ प्रसंगी स्पेशल पर्यवेक्षकाची नेमणूक करावी. परीक्षा विभाग प्रमुख, महाविद्यालयीन अधिकारी यांच्या परवानगीने आवश्यकता असेल तर परीक्षा हॉस्पिटल अथवा विद्यार्थ्यांच्या घरी घेण्यात यावी.
- ४) लेखी परीक्षेऐवजी ऑडिओ/व्हीडीओ रेकॉर्डर वापरून मौखिक परीक्षा घेण्याची परवानगी देण्यात यावी.

(१४) भाषण (वाचा) व भाषा अक्षमत्व (Speech and Language Disability) असलेल्या विद्यार्थ्यांसाठी सवलती :-

- १) ज्यावेळेस निबंधात्मक प्रश्न असतात अशावेळी सदर प्रश्नावर गुणदान करतांना उत्तरे मोठ्या प्रमाणात लिहिलेले आहे हे न पाहता मुख्य मुद्द्यांवर (Key Points) वर लक्ष देण्यात यावे. महाविद्यालयाने याविषयीचा पत्रव्यवहार विद्यापीठाशी करणे अत्यावश्यक आहे.
- २) विद्यार्थ्यांना आकृत्या, नकाशे/तक्ते इ. न काढण्याची सवलत देण्यात यावी. त्याचे गुण त्या विद्यार्थ्याला त्या प्रमाणात देण्यात यावेत अथवा त्यासाठी पर्यायी प्रश्न विचारण्यात यावेत.
- ३) अनिवार्य विषयाऐवजी (सायन्स, गणित इ.) विद्यार्थ्याला त्यास झेपेल असा विषय निवडून परीक्षा देण्याची परवानगी देण्यात यावी.
- ४) तोंडी परीक्षा लेखी स्वरूपात स्वरूपाची परवानगी देण्यात यावी.

(१५) थॅलसेमिया (Thalassemia)/ कॅन्सर (Cancer):-

- १) महाविद्यालयात हे विद्यार्थी शिक्षण घेत आहेत ते किंवा जवळचे महाविद्यालय या विद्यार्थ्यांना परीक्षेसाठी परीक्षा केंद्र म्हणून देण्यात येईल. त्यांच्या महाविद्यालयातच या मुलांसाठी विशेष तयार केलेले टेबल, टायपिंग मशीन, खुर्च्याची व्यवस्था करण्यात यावी. तथापि, यासाठी संबंधित महाविद्यालयाने विद्यापीठाची मान्यता/पूर्व परवानगी घ्यावी.
- २) अचानक उपचार करावे लागतील अशी स्थिती उत्पन्न झाल्यास किंवा परीक्षेच्या कालावधीतच उपचारासाठी हॉस्पिटलमध्ये दाखल व्हावे लागले तर विद्यार्थ्यांच्या भविष्याचा विचार करून त्यांना पुनःपरीक्षेची (Re-Exam) परवानगी देण्यात यावी. विषय शिक्षक, महाविद्यालयाचे प्राचार्य व परीक्षा विभागाचे प्रमुख यांनी यासाठी समन्वय साधावा.
- ३) इन्फेक्शनची शक्यता लक्षात घेऊन या विद्यार्थ्यांसाठी बैठक व्यवस्था वेगळ्या वर्गात करावी. वेळ प्रसंगी स्पेशल पर्यवेक्षकाची नेमणूक करावी व परीक्षा विद्यार्थ्यांच्या घरी घेण्यात यावी.
- ४) विद्यार्थ्यांना लिहावयाचे सोयीचे व्हावे यासाठी वेगळ्या प्रकारची पेन्सिल, पेन, ग्रीपर, संगणक देण्याची व्यवस्था उपलब्ध करावी.